

Nr 594.

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 286, angående provisoriskt lönetillägg och tillfälligt barntillägg under budgetåret 1945/1946 till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl.*

Det vid fjolårets höstriksdag beslutade provisoriska lönetillägget för stats-tjänarna var i hög grad otillfredsställande. Det förmådde därför inte i nämn-värd grad dämpa den starka opinion som tog sig uttryck i masskrav om löne-förbättring. Främst riktades kritiken mot att de föreslagna förhöjningarna voro otillräckliga för att säkra ett skäligt existensminimum för de lägst avlö-nade statstjänarna och att desamma endast utgingo till och med 8 löneklassen, varigenom stora grupper befattningshavare som under krigsåren varit starkt underkompenserade för dyrtiden ställdes utanför den provisoriska löneför-bättringen. Vidare uttalades missnöje med införandet av barntillägg som avlöningsform.

Den avgörande motiveringen för att statsmakterna icke ställde sig mera tillmötesgående gentemot de av statstjänarorganisationerna framförda an-språken utgjordes av en hänvisning till den av statsmakterna under krigsåren förda restriktiva ekonomiska politiken. Kraven förklarades icke i och för sig vara orimliga, men med hänsyn till "konsekvenserna" för den privata ar-betsmarknaden ansågo sig regering och riksdag icke vilja gå utöver vad som föreslogs i propositionen. Rädslan för att en bättre lönereglering för stats-tjänarna skulle föranleda stegrade anspråk från arbetarparten på den privata arbetsmarknaden påstods vara det huvudsakliga skälet till att statstjänarorga-nisationernas krav icke tillmötesgingos längre än vad som blev fallet.

Den hittillsvarande utvecklingen av avtalsrörelserna på den privata arbets-marknaden har emellertid i allmänhet icke varit sådan att ens de blygsamma förbättringar som statstjänarna tillerkändes uppnåtts av arbetarna. Vissa smärre grupper, såsom exempelvis en del kommunalanställda, ha visserligen lyckats vinna ganska betydande löneförbättringar. Men den stora massan av arbetare har icke förmått avtvinga arbetsgivarna några nämnvärda sådana. Arbetsgivarna ha som vanligt visat sig synnerligen ovilliga att gå arbetarnas rimliga krav tillmötes. 125 000 metallarbetare befinna sig sålunda sedan över 13 veckor tillbaka i öppen konflikt utan att de halsstarriga arbetsgivarna inom metallindustrin kunnat förmå sig till att ge ett bud som ens når upp till hälften av den löneförbättring som tillkom statstjänarna genom höstriks-dagens beslut. Statens föredöme intresserar inte arbetsgivarna i andra fall än då det gäller försämringar. Så snart det är fråga om även de blygsammaste förbättringar gå de sina egna vägar.

Trots dessa tämligen negativa återverkningar på den privata arbetsmarknaden av den provisoriska löneförbättringen för statstjänarna innehåller den nu föreliggande propositionen inga större förändringar till det bättre i jämförelse med vad som nu gäller. Visserligen föreslås nu att även 9 löneklassen skall erhålla en mindre förstärkning av lönen och att som följd därav beloppen något höjas för 7 och 8 löneklasserna. Men längre sträcker sig icke propositionen, ehuru statstjänarna med fullt fog krävt att löneförbättringen skulle gälla samtliga löneklasser till och med 12 löneklassen, i vilka praktiskt taget alla lägre statstjänare äro placerade. Däremot har regeringen visat större generositet i fråga om barntilläggen. Därvidlag sträcker sig propositionen till och med 20 löneklassen, medan nu gällande provisorium endast omfattar löneklasserna upp till 9 löneklassen. Detta synes oss som en inkonsekvens, för såvitt inte regeringen därmed velat markera att den har för avsikt att göra denna av en praktiskt taget enhälligt statstjänarkår utdömda avlöningsform till en fast institution.

Vi anse, att det ursprungliga förslag till provisorium som föregående år framfördes av statstjänarnas organisationer och som alltjämt vidhålles av det överväldigande flertalet medlemmar i dessa organisationer var så rimligt och så väl avvägt att det hade bort läggas till grund för årets proposition. Förslaget var av följande innehåll:

Löneklasserna g—a+1—12 ökas med nedan angivna belopp per månad (kol. 2). Lönetillägget sammanlægges med månadslönens belopp, varefter rörligt tillägg och kristillägg beräknas å det sammanlagda beloppet (15+16=31 %). Den sammanlagda löneförhöjningen per månad framgår av kol. 3 och per år av kol. 4.

1	2	3	4	1	2	3	4
Löne- klass	Löne- tillägg	Total förhöjn.	Höjn. per år	Löne- klass	Löne- tillägg	Total förhöjn.	Höjn. per år
g	40: —	52: 40	628: 80	b	40: —	52: 40	628: 80
f	40: —	52: 40	628: 80	a	40: —	52: 40	628: 80
e	40: —	52: 40	628: 80	1	40: —	52: 40	628: 80
d	40: —	52: 40	628: 80	2	40: —	52: 40	628: 80
c	40: —	52: 40	628: 80	3	40: —	52: 40	628: 80
4	50: —	65: 50	786: —	9	25: —	32: 75	393: —
5	45: —	58: 95	707: 40	10	20: —	26: 20	314: 40
6	40: —	52: 40	628: 80	11	15: —	19: 65	235: 80
7	35: —	45: 85	550: 20	12	10: —	13: 10	157: 20
8	30: —	39: 30	471: 60	13	—	—	—

I förra årets proposition förutskickades möjligheten av att bereda förbättringar i löneställningen även för sådana befattningshavare inom samma förvaltningsområden, som icke åtnjöto lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan. Det hette därom i propositionen:

”Dessa grupper kunna därför icke omfattas av den provisoriska lönetilläggsregleringen. Emellertid bör hinder icke möta för att i särskilda fall beträffande sådan personal inom ramen av tillgängliga medel företa de jämkningar i löneställningen, som kunna finnas påkallade och förenliga med de allmänna riktlinjerna på löneområdet.”

I en av den kommunistiska gruppen ingiven motion framhölls om detta uttalande:

”Det är angeläget, att en löneförbättring också kommer den personal till del, som icke åtnjuter lön enligt löneplan. I propositionen uttalas visserligen, att hinder icke bör möta för att i särskilda fall sådan personal inom ramen av tillgängliga medel erhåller förbättring. Denna formulering är dock alltför vag, varför riksdagen klart bör uttala, att även nämnda personal bör komma i åtnjutande av löneförbättring.”

Det har visat sig att de farhågor motionärerna hyste voro befogade. Ännu har ingen löneförbättring åstadkommits vare sig för banarbetare eller för de s. k. utomverkarna vid postverket m. fl. grupper, som befinna sig i en orimligt låg löneställning. Årets proposition understryker endast vad som tidigare uttalats i saken. Då det emellertid, såsom förut nämnts, visat sig vara otillräckligt med de svävande antydningar som förut gjorts, vilja vi påyrka att riksdagen mera klart uttalar sig för att även åsyftade grupper statsanställda komma i åtnjutande av en förbättrad löneställning.

Under återopande av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 286 måtte besluta,

dels medgiva, att provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1945/46 må i överensstämmelse med i denna motion refererade förslag från statstjänarnas organisationer utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst;

dels besluta, att utgifterna för provisoriskt lönetillägg skola bestridas beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar från de medel, av vilka verkens utgifter i övrigt bestridas, samt beträffande andra befattningshavare från för ändamålet anvisade anslag;

dels ock till provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1945/46 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 16 000 000 kronor.

Stockholm den 9 maj 1945.

K. E. Senander.

Set Persson.

Gösta Kempe.

Helmer Holmberg.

Gunnar Adolfsson.